

До Спеціалізованої вченої ради Д 26.867.01
Інституту законодавства Верховної Ради України
04053, м. Київ, пров. Несторівський, 4

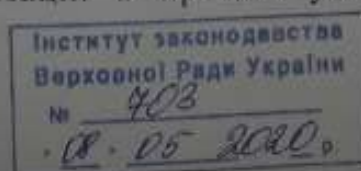
ВІДГУК

офіційного опонента на дисертацію МIRONЮКА Артура Ігоровича
на тему: «Міжнародно-правова регламентація охорони та захисту
морського середовища», подану на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.11 - міжнародне право

Актуальність теми дослідження. Дисертаційне дослідження МIRONЮКА А.І. присвячено надзвичайно актуальній проблемі міжнародно-правової охорони та захисту морського середовища. Тривалий час проблематика охорони морського середовища в рамках міжнародного права зосереджувалася навколо питань визнання постійного суверенітету над морськими енергетичними та транскордонними ресурсами, проте зараз сфера досліджуваних проблем стала значно ширшою. Зараз мова йде про міжнародно-правовий захист всіх об'єктів (ресурсів) морського середовища, управління ними, визнання їх частиною спільної спадщини людства, застосування щодо них екосистемного підходу, міжнародно-правову відповідальність за шкоду.

Як зазначили світові лідери у Порядку денному в галузі сталого розвитку на період до 2030 року прийнятому на Саміті ООН у вересні 2015 р., зберігання і раціональне використання океану і моря, оберігання біорізноманіття, екосистеми і дикої флори та фауни тощо є першочерговим завданням міжнародного співтовариства.

В зв'язку з розвитком інтеграційних об'єднань у світі суттєвим питанням стає також розподіл компетенцій між ними і їхніми державами-членами в процесі захисту морського середовища. Це є не лише предметом зацікавленості безпосередньо їхніх держав-членів, але і також третіх країн і міжнародних організацій в процесі укладання міжнародних договорів з

такими об'єднаннями. Вперше, це питання постало в процесі укладання за участі Європейського економічного співтовариства Конвенції ООН з морського права (1982 р.), а пізніше визначалося в участі Європейського союзу в численних риболовецьких організаціях та договорах про асоціацію, в тому числі і з Україною (2014 р.).

Все це зумовлює високу ступінь актуальності даної дисертаційної роботи, яка є першим у вітчизняній науці міжнародного права комплексним дослідженням цієї багатоаспектної проблеми. Вона належить до найважливіших проблем теорії сучасного міжнародного права, що має велике практичне значення.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і новизна.

Метою дисертаційного дослідження Миронюка А.І. є ґрунтовний аналіз поняття та сутності механізму міжнародної охорони та захисту морського середовища, визначення його місця в сучасному міжнародному праві, дослідження його джерельної бази, об'єктів, що підлягають охороні, особливостей міжнародно-правової відповідальності за забруднення та вироблення пропозицій із вдосконалення національного механізму захисту морського середовища.

Структура дисертаційного дослідження зумовлена поставленими метою та завданнями дослідження, вона складається зі вступу, трьох розділів, дев'яти підрозділів, висновків та списку використаних джерел.

Науково обґрунтованою представляється структура дисертації, що зумовило послідовний та логічний виклад матеріалу роботи та дозволило автору достатньо глибоко дослідити міжнародно-правий механізм охорони та захисту морського середовища і сформулювати відповідні висновки, що, безумовно, мають теоретичне і практичне значення.

Дана дисертація відрізняється досить високим рівнем аналізу джерел міжнародного права загалом, та національного законодавства України у

галузі охорони та захисту морського середовища на національному та міжнародному рівні.

В дисертації ґрунтовно досліджено теоретичну проблематику таких правових категорій як «морське середовище», «природні ресурси» та інших пов'язаних об'єктів. На основі існуючої міжнародної юридичної доктрини, запропоновано класифікацію об'єктів морського середовища та встановлено систему принципів та місце міжнародно-правового регулювання захисту і охорони морського середовища в системі міжнародного права; особливості імплементації до законодавства України норм щодо морського середовища та його ресурсів передбачених в рамках Угоди про асоціацію з ЄС тощо.

Встановлено, що захист та охорона морського середовища є складовою поняття «міжнародно-правове регулювання поведінки з морським середовищем», яке в свою чергу можна визначити як комплекс правових норм, що регулює порядок поведінки, використання, видобутку та вилову, збереження, захисту та відновлення живих та неживих ресурсів морського середовища (розділ 1).

Досліджуючи інституційні механізми захисту та охорони морського середовища, автор слушно зазначає, що регіональні механізми охорони і захисту морського середовища носять фрагментований характер регулювання через їх пристосування до особливостей окремих регіонів. Найефективнішим з них є діючі у європейському регіоні, в найменш ефективними – в Азії через застосування «методу АСЕАН» (розділ 2).

Розглядаючи питання міжнародної відповідальності за шкоду заподіяну морському середовищу, автор зазначає, що в даний час загальні підстави міжнародно-правової відповідальності держав в екологічній сфері передбачені в документах як юридично обов'язкових, так і рекомендаційних. При цьому інститут міжнародно-правової відповідальності за забруднення моря на сучасному етапі розвитку міжнародного права лише формується. Основним його джерелом наразі залишається звичай (розділ 3).

Висновки, сформульовані в дисертації, в цілому є обґрунтованими та достовірними, ґрунтуються на аналізі значного обсягу нормативних джерел, вітчизняної та зарубіжної наукової літератури. Зміст дисертаційного

дослідження свідчить про те, що визначені в ньому завдання висвітлено в достатній мірі. Сформульовані в дисертації положення і висновки є цілком обґрунтованими та характеризуються науковою новизною.

Дисертацію А.І. Миронюка виконано в рамках науково-дослідної роботи відділу європейського права та міжнародної інтеграції Інституту законодавства Верховної Ради України, зокрема за темами: «Проблеми правового забезпечення виконання Україною міжнародних зобов'язань» (номер державної реєстрації 0111U000578) та «Правові механізми інтеграції України до європейського правового простору» (номер державної реєстрації 0111U000579).

Наукова новизна наукових положень, висновків і рекомендацій.

Положення дисертації А.І. Миронюка є науково обґрунтованими, вони спираються на велику кількість опрацьованих джерел (більш ніж 240), з яких значну складову становлять іноземні, насамперед англійські публікації. Влучно вжита методологія забезпечує в цілому логічні та вірні висновки й рекомендації дисертаційного дослідження здобувача. Новизна наукових положень дисертаційної роботи А.І. Миронюка полягає в тому, що вона є комплексним дослідженням отриманих у рамках теорії міжнародного права результатів стосовно міжнародно-правової регламентації охорони та захисту морського середовища. А.І. Миронюк здійснив новаторський науковий системний аналіз теоретичних конструкцій щодо сутності, змісту й системотворчих чинників цієї проблеми, а також запропонував теоретико-методологічні засади вдосконалення механізмів відповідного міжнародного та національного правового регулювання.

Серед найбільш значущих результатів новизни дослідження можна відзначити авторські погляди щодо того, що пріоритетом для сучасного суспільства є видобуток енергетичних ресурсів в межах морських просторів проте фактично відсутній єдиний міжнародний механізм захисту морського середовища при видобутку або іншій діяльності, що може завдати значної

шкоди середовищу. Існуючі міжнародні акти здебільшого покликані виправити вже нанесену екологічну шкоду.

Теоретичне та практичне значення результатів дослідження.

Дане дослідження стосується важливої теоретичної проблеми міжнародного права, яка розкрита дисертантом на досить високому науковому рівні, і може бути оцінене як його особистий внесок в розвиток вітчизняної науки міжнародного права, а також міжнародно-правової практики України. Практичне застосування результатів роботи відображено у можливості застосування та використання висновків та пропозицій дисертаційного дослідження у: науково-дослідній сфері, правотворчій діяльності; навчальному процесі; правовиховній роботі.

Повнота викладу основних наукових результатів дослідження в опублікованих наукових працях. Ключові наукові результати та практичні висновки дисертаційної роботи були викладені в 11 індивідуальних публікаціях автора, зокрема: у 3 статтях у наукових фахових виданнях України з юридичних наук а також у 3 статтях в іноземних періодичних правничих виданнях та наукових виданнях України, які індексовані в міжнародних наукометричних базах а також в 5 опублікованих тезах доповідей на наукових та науково-практичних конференціях, круглих столах та семінарах.

Повнота викладу результатів дисертації відповідає встановленим вимогам. Кількість та обсяг публікацій, які розкривають основний зміст дисертації, свідчить про достатній та належний рівень апробації отриманих результатів.

Оцінка відповідності змісту автореферату і основних положень дисертації. Автореферат дисертації відповідає її змісту та відображає основні результати наукового дослідження. Зміст автореферату характеризується точністю і логічністю викладу матеріалу, зрозумілістю та цілісністю.

Дисертація та автореферат Мירוнока А.І. підготовлені на належному наукового рівні та відповідають вимогам, що ставляться до підготовки та оприлюднення таких робіт.

Дискусійні положення та зауваження щодо дисертації.

Відзначаючи вклад автора в розробку теми дисертації та наукову новизну одержаних результатів, вважаємо за необхідне вказати на дискусійні окремі положення дисертації.

1. В роботі послідовно розкрито розвиток та застосування механізму захисту і охорони морського середовища проте хотілося б щоб автор наголосив на відмінностях між поняттями міжнародно-правової охорони і міжнародно-правового захисту, якщо такі відмінності існують.

2. В 3 розділі дисертації досліджується питання притягнення до міжнародно-правової відповідальності за завдану екологічну шкоду та її відшкодування у вигляді присудження компенсації, зокрема особливості у випадку заподіяння шкоди об'єктам морського середовища. Проте не досліджено таку категорію як відтворення та відновлення морських ресурсів, що є одним з найважливіших елементів в регулюванні за міжнародним та національним правом.

3. Розглядаючи питання класифікації об'єктів морського середовища автор не згадує одну з найпоширеніших класифікацій – за компонентами природного середовища, зокрема щодо водних ресурсів на: поверхневі та підземні; внутрішні, транскордонні та міжнародні і т.д.

4. Робота не позбавлена певної некоректності юридичних формулювань та неточностей у вживаній термінології.

5. Дослідження було б більш повним якщо б було збільшено кількість проаналізованих міжнародно-правових джерел та аналізу практики їхнього застосування, зокрема більшого об'єму міжнародної судової практики, що висвітлює застосування різного міжнародного нормативно-правового обґрунтування при вирішенні спорів щодо морських ресурсів (наприклад в ЄСПЛ та МС ООН тощо).

В цілому, висловлені зауваження запрошують автора до наукової дискусії, не применшуючи наукового та практичного значення проведеного ним дослідження, та не впливають на його загальну позитивну оцінку.

Загальний висновок. В цілому дисертація МIRONЮКА Артура Ігоровича на тему «Міжнародно-правова регламентація охорони та захисту морського середовища» є цілісним, завершеним дослідженням, що має наукову новизну, теоретичне і практичне значення та відповідає вимогам, встановленим Порядком присудження наукових ступенів, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567 (зі змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України № 656 від 19.08.2015 р., № 1159 від 30.12.2015 р., № 567 від 27.07.2016 року), а її автор – МIRONЮК Артур Ігорович - заслуговує на присудження йому наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.11 - міжнародне право.

Офіційний опонент

доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри міжнародного права
Інституту міжнародних відносин
Київського національного
університету ім. Т. Шевченка

С. Д. Білоцький

ПІДПИС ЗАСІДНИКА
ВЧЕНОГО СЕКРЕТАРІАТУ
КАРАДУЛЬНА Н.В.
13.03 2020р

